

КАДАРДАРДА ХОЮМ ЧАРАШ

Беш чылдың кижилери

КӨРГҮЗҮГЛЕРИ БЕДИК

СЭКП-нің XXVII съездин шийттеринде мал ажылы улам ыңай сайырадырып, оң продукттулук чоруун бекиткенде онза кичиленеги улаандырган. Бо талаздык чамалык челиншикерин Улут-Хем районда «ТКА 25 чыл» совхозтун малчылары көргүскөн.

Он бирги беш чылдың малчылары болган хойжулар Дону-оол, Хамыяа Дөвөнер, Күскелмаа, Ахмед Мунзук авашкылар, Козу-оол, Хамыяа Ондарлар 1986 чылда багыт эвек көргүзүлгөргө эгелзген. Малчылар хойжуларын оңа-менде камгалаар, эки шийарлыг, хой дүктү алдыр дөз хойжулар азынган калбарган, социалистик чарыкка илеспейлиг киришкен, он

айгыт беш чылдың баштайгы чылында совхозта беким көртүтүлгөргө малчылар саякаткан.

Дону-оол Дөвөнер 100 хойга оңаштыр 100 хураганни доруктурган, бир баш хойдан 3 килограмм 300 грамм дүктү кыргып алган. Ол бодунга саядыган социалистик түзүлгөндө беким хой хураганни камгалап алган болган дүк бүтүрүлгөргө амыр ботландырган, хойжуларын чарыкыга тилектеги болган.

Күскелмаа Мунзук он бирги беш чылда хойжуларын, Ишти-Хем хойжу бригадасына чылдың хойта

рып боозалыр беле эвек хулазгени күтүсөдиг келген. Хойжу, осменатор-техник Күскелмаа Кууларовналыг ажылынын түнели багыт эвек болган. Ишти-Хем хойжу бригадасы чыл бүтүрүлгөргө 100 хойга оңаштыр 89-98 баш хураганни камгалап ап келген.

Он бирги беш чылдың осмалы чылында Күскелмаа Мунзук, ортумак школа доокан огуу Ахмед-беле колай хураган түзүп алган, тускайлап хойжулаш, 1986 чылда бир баш тогузунга оңаштыр 3 килограмм дүк кыргып түзүлгөргө алган.

Авашкылар бир баш хойго оңаштыр 3150 грамм дүктү кыргып, азы нинти планында 157 килограмм хой дүктү кыргып дүжаалган.

Он бирги беш чылдың малчыны, хоочун хойжу Күскелмаа Мунзукту бо чылды СССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Чарыкы-беле «Күш-ажылы» шылгарал дөз деп медал-беле шалынган оон бүтүрүлгөргө күш-ажылынын терезин бо-лур.

Козу-оол Ондар өөнтү ээи Хава Кыргысина-беле нинтин хой ажылына чөзүр ажыг чылдарда док

таровна Мунзук, Козу-оол Саныйбанович Ондар мал чели бекеттеринге илеспейлиг киришкен. Тус-тузуна сикен-ширбиш бекеттер хулазгелери ажыра-ажыра күтүскөн. Дуржулалыг хойжулар шийаталашкыга ба-ла хынамалыг бекеттерге. Хой каваларынын ишти, даштын малгаштап чыгылаш, чүгөйлөп. Чурттага бажынарны чүгөйлөп, дозулаан. Хойжулар Улут Октябрынын 69 чыл оюнга күш-ажылы, бүтүрүлгөргө көртүзүлгөргө ужуражыр со-рутагы салган, бо хүннерде беким көдүрүшкүнгө ажылап турар.

Т. ОЧУР-ООЛ.
Улут-Хем район.



Сентябрынь кала, ас оогу хуниеринин бирээниле Солчур суурун алаанда малчин аалын күтүзгө азыгыт, чада, машиналыг кижилер чыгып келген. Ол дээрзе «Коммунизмче орук» совхозтун үндөлекчилеринин бирээ, күш-ажылынын хоочуну, Тыва АССР-ин аалдарыг малчин, Күш-ажылыг Кызыл Тук, «Хунаулалыг Демээ» орденеринин болган хой саныг медалдарын, херек демектеринин эилекчилан Калга-оол Санчы-Минилович Монгушту хунаулут аштаналыга — пенсияже үдөвшкан, оон алаан хараанын демектезери ол.

Тыва АССР-ин болган район, кедээ Советтеринин депуалы чоранан Калга-оол Монгушту камгалап ажылдары чок. Ол тузут бригадари, колхоз, совхозка оралкыч дарагалар, сөөлүг чылдарга мал ажылыга бүтү күжүн берген. Дуржулалыг малчин өөнтү ишти, хой уруларын нези, күш-ажылыг доокан, күш-ажылыг үш медальтын эилекчилан Ондарыг Лопсанова-беле кады чүлө 1975 чылдан бээр бүгүнге чедир төртүч чүк хойдан 100-105 чедир хураганни доктамал ап келгенер. Олар каймы-лаа ол чылдарын социалистик чарыкынын тилекчилери.

Алаан хараала-лаа угулдан утук малчылар Калга-оол беле Ондарыг Монгуштар ам-лаа хойжулаашкан.

К. САРЫГ-ООЛ.
Авторнуп фотогу.



«Тилектег» совхозтун муракчы хойжуларынын бирээни Кара-оол Иванович Сарыгдар ажылыга сесткиленде бериткен, хулазгени күтүсөдиг дөз үйү-дыкын хараанын алаан. Оон алаанда хой дүктү 427 хой бар. Чурттага бажынын хой, хураган каваларыг бүтүрүлгөргө 10 тонна сикени болу хулазгени, Көжээлгө деп чедер кыштаанда сарааткан. Ол ышкан оттулар чүдүлери бекетке болган кургаг өдөкти чечир-беле болган.

Хоочун хойжу бо чылды төртүч чүк хойга оңаштыр 95 хураганни камгалап

ап, бир хойдан 3 килограмм 600 грамм дүктү кыргып. Оон челиншикеринге калайы Александр Сарыгдарын кыргып улуу баш бар. Ол ышкан малчынын ортумак школа доокан уруу Такис алаанын дулаалкыны богу, сакманчалыг кыштаган. Авашкылар бо чылды төртүч чүк хойдан 100 ажыг хураган алдыр дөз социалистик хулазгени күтүсөдиг дөз бо хүннерде шуадуруг ажылап турарлар.

ЧУРУКТА: муракчы хойжу Кара-оол Сарыгдар бодунуң ынак халгени-беле. О. ОНДАРНЫН ФОТОГУ.

МАЛЫВЫС БАШ САНЫ

Октябрь бирини мезээни бүтүрүлгөргө республиканын хой 883038 баш чеккен, азы оон мурунда чылдан 2,1 хуу көзүлгөн. Хой өстүрүлгөргө планы 100,5 хуу күтүскөн.

Бо чылды хой өстүрүлгөргө планын 32 совхоз күтүскөн. Сүт-Хөл баш Эраин районунун ажыл-агыйларында бо планын күтүскөн совхоз чыгыс-лаа чок. Ул планын Бай-Тайганын чыгыс-лаа совхозу күтүскөн шылваан. Республикада 42 совхоз өрткө чылдың бо тегинде турган.

Республика чүс башка оңаштыр 71 хураган, 67 анай доруктурган. Чүргү-оол Хоомуш аттыг совхоз чүсүн 90 хураганни алган, бирги чедер чоруп турар.

Ара хонар кыштакта аал кара-доокан өрткөргө, башкы хар улут херге шийаталашкы чедир, улут хой чатгалат, улут оок дүшкөк турал, кол кыштагыг көжөр.

Кыштын эгези чүсүн баштайгы хар чок кезин чыгып турал, мал узам сакман турал болбай. А чамалыга бекетер кыштаг чок колданыр, орай күстү күтүлүп тазарган оларга олурган, сугат-лаа үстүп, малын аргызып алдыр чоруктар эвек эвек болу-турал. Ону оок болуруда со-рулга-беле, малынга бо чылдын хураганнарына немелде чечим бээрин ооладалыг бол-бас. Ол немелде чечим берип эгелзген үш чыгыс-лаа не-леде хире өрткөргө, оон соон кыштын алымынга ийи катал хой болган ийден эвек эвек узам хураган херек апар.

«Хойжуун өөрдөлгө мо-мундан».

ЧОЛУ ЧОГУЗУН

Оруу-Шынаанын ууку-ду баларга, кожа-кожа мал-чын аалдар, хөшөр-ле, дур-гаар дистиришкен. Оларын маалал-шынаан мал-маны кодан-кодан-беле ховузе угай шуужунтарга, ырактан көргө, чыгып каан ак аар-жыг сакман кирер. Ичин Тыва АССР-ин улустун чо-галымын Степан Агабанович Сарыг-оолун «Байлак Тыва» деп сурагыг ырызын кижилгэ чыгаар-ла балы-рыкказы келер. Шынаан-ла, ыт ол дөвөскөргө, «О. Шы-наа» совхозтун № 1 хойжу бригаданын күсү оларын-да, шынаа дургаар та чече-мал олардан чоруп чүлө.

Дөзгө ховуун чыра тыр-тын, элзон хан ак кыргы-рин эрткеннине соонда, Чогу-Асым деп күзгөде мокулук ак огуу көрүп кагалымс. Бистиг-беле кады чоруга Кызыл-оол Ондар чутал-ла-дыр.

— Ким деп малчынын ко-лазгенин, өг-өргөзгөн ир-ти бо? Алаан чылдар ү-зине ажил ужуу малгаа сургакчалыг чорумда, бо кү-зетте Даниил Седен депашак чурттап чоруп чүсө ийи. Ичин ону улус сурагыг ал-ды, хоочун малчы дээр чором. Оон чуталыгга чо-лазгы улам каалты:

— Бо күзгөде бей Ибе, Даниил Седен арыйны огу-ам совхозтун муракчы хой-ажуу Ойду-оол Седен кадан чүтүп, азын бекетке дөз хойжулар олар-ла болбай. Анык өг-бүлө-лаа болза, экин тиртип келер шө-өр-лүг, барган черикте макта-дым, эвек-эвек улус чү-сө, Кире каалтаалынар.

Шынаан-ла, азыраан мал дөртүн сымас, бей-байлак улус дөзгөн билинги келди. Ону көргөн, кижэ база бир анык болдыр чоруду. Даниил-ады кадым багалашта чү-гүртүк, чыра-саяк азыраан дола берген тургулар. Ам оон огуу Ойду-оолдун ко-домында мал-маныга, ба-галашта азыраан хуулуна «Москвине», «Урал» дээр мо-тошкы немелде берген.

Шынаан-ла, — магалыг апарган. Эки ажалла-ла би-рлө болза, шунту чүсө кижэ чөткөр. Оларын он амыг-тема, бажыг дөзгө-дөзгө-сөлдөр, эт-сентер, хөшөр-тер, калылар-беле болуулан. Ойду-оол дөзгөн херге ча-ла хирин бар чоруп, дөзгө экиннерин, күдөр дүрт-сын-ныг. Оон калайы чойган дө-хонч сымныг, чоругаа дө-хонч сымныг, хулазгениг шийаталыг Даниил-аа Са-

ДӨНГҮРХУНА

Кожкарларын хурааныга Хоулаалар сайгарган

Иштелчиг Кожкар турган, Иштел чокка балдырган

— Чоок-камы колданырда Чоргаар Хуна тугылган

Хары-ужоок, дүжа-кале, Каржылыг турар дөз-дир.

Кожкарларын өд-ле улуу

Басня

Кожкарларын чыныг диген: — Бөдөсөгүн азе, оолдар, Шыкырге чөп ийиан! — Оон туржук, мыла

Ондамгыт дөз Бугаалыг, Мыйкы амыг эгелзген-деп, Мыйка бир өш дидиаткан-дыр.

Чогуу шыныг хынап көргөш,

Чогуу хөмөзгө алыр

Ижин-хара чогу-беле Ишт-эзиг дүжүргү каан.

Алыс шыныг иштеп, сүрүп, Ажыл-ажын хынап көргө, Төрүмөдөн мыйкы чок, Дөңгүр Хуна болган ыргин.

Аажы-чалы каржы кижэ Албай-ажыл ууртаалы, Дөңгүр Хунаа дөмөй

Дөзгөргө билир силер!

Монгуш ДОРЖУ.

КЫШ ЭГЕЗИНДЕ АЖААЛДА

Малды ажаар болган чөм-гөргө ажаар болза, мал ажылы чорударынын нинти технологианын кол өзө бо-луп турар. Хой малдын ажаалда-тежээлгө, өскө-лаа малчыны-беле дөмөй, чылдың дөзт үзүндө, бүтү-рүлгөргө технологи дөзгө-дөзгө, кижилерин билин-ген болган дуржукта-мерге-жилден ажааржыр.

Хойну кымык үдө ажаа-ры. Мал ажылында кымык үе эи-не тарысалгалыг. Ич-каган ажаалда-тежээлгө кымык үзүндө эгелзген суг-гарып көрөлдөт. Бир ду-гаарында каваларын бол-ган малды ажаал-тежээлгө хергелзген эт-херекселерин чечелер, ык бекетке амыр чүлө.

Мал ажылында кымык се-зон калдарынын кымыкыг алап малдыг. Калдарыг кыш болза, декабрь 1-ден

март 1-ге чедир үш ай улам-чылаар болбай. Мал ажылы-нын кымык сезону октябрь 1-ден эгелзген май 1-ге чедир 7 ай, (210... хонук) уламчы-лаар.

Бо сезонда кымык ажаал-дарын азы, аргазы, хөм-чаныг үш азыг илгалыг, ич-каган үш сезону база үш үе-ге — кыштын эгези, кыш-тын ортуу, кыштын төмүтү деп үдөлгө илгалар апар.

Кыштын эгези. Бо үе октябрь 1-ден декабрь 1-ге чедир ийи ай уламчылаар. Кыштагалыктын совхоз-тун дирекциясы, специали-сты, бригадирлер, хойжулар кончүг бижырымчалыг са-нашыны-беле эгелзген ужу-рул. Ол санажылыг акт-би-ле бижылар.

Коза бүтүрүлгө активиз-м алыр чүдүлөр мынагы: а) ук кодамын кыштагалды-

ры-беле хулазп алган мал-чынынын составы; б) мал-дын породазы, эр-жымы, на-зын, денсиги; в) кыш дур-гуулаа ол кодамыга, чече-малдыг, мал чөмөргө, бажы-ныга көргөн болган херек кырыла үдүлүп берген; г) минералдыг чөмөргө кан-дыг херилер, чөмөргө бээр деп көрдүнгө; д) оларын олу-дунун байдалы, шөлүнүн хөмөзгөн кымыгар демек-терин алап турган айтыр (ак-тыга оларын схемалыг чү-руун кожар); е) сугат-беле хандырылган; ж) кымык септэн шыныгы; з) хулазп алган эт-сөм.

Кыштын эгези үзүндө баш-тайгы чартыг — октябрь эгезинен ноябрга эгезин чедир кара-лойдук үеи болур. Бо үеде кол кичиленеги ийи чү-гө доктар — малды соок-а алыс-лаа (ижин болган өскө азырларыга таварыштыр-

малчаларын база кол кыш-тадан эккен алыр.

Ара хонар кыштакта аал кара-доокан өрткөргө, башкы хар улут херге шийаталашкы чедир, улут хой чатгалат, улут оок дүшкөк турал, кол кыштагыг көжөр.

Кыштын эгези чүсүн баштайгы хар чок кезин чыгып турал, мал узам сакман турал болбай. А чамалыга бекетер кыштаг чок колданыр, орай күстү күтүлүп тазарган оларга олурган, сугат-лаа үстүп, малын аргызып алдыр чоруктар эвек эвек болу-турал. Ону оок болуруда со-рулга-беле, малынга бо чылдын хураганнарына немелде чечим бээрин ооладалыг бол-бас. Ол немелде чечим берип эгелзген үш чыгыс-лаа не-леде хире өрткөргө, оон соон кыштын алымынга ийи катал хой болган ийден эвек эвек узам хураган херек апар.

«Хойжуун өөрдөлгө мо-мундан».

МУРНАКЧЫЛАРЫН ШАҢНАП-МАКТААН

«Сүт-Хөл» совхоз мал ажылынын продукциянын бүдүрерин көүдөлдөргө, оон күрүнге садарынын планин күтүсөдиг дөз, малдын чаш төлүн он-ча-менди камгалап алыр дөз социалистик чарыктын түнелин үндүрүп, муракчыларын иле-реткен.

Кызыл-Тайга салбырын Устүтү-Ишкылде өшүк каал-чызы, Тыва АССР-ниң ал-дарыг малчыны Норжун.

Чөм чырааанда-ла чаш хураганар ийи, кавалыг кир-ген Шык-Сар оон үлүг элзе-ге, хуш өрүлгө берген болган. Каркыг чыгыртай чыгаан чылдар чаш хари-лаа, нага-ботту хаме калкан кымык се-зон агарында-ла эскерер ха-рык чок, могол турукан бо-ган.

Сакманчылар чурттаарыга таарыштыр дөзгөн каан ка-зан бажычынга элзийт чөмө чөмө келген, эржигер бер-ген кымык тоунун кырыла келип алган кара каалды беле өдөк сикен шийаталашкы ужулаш, азыга орунче бар-ган соонда, калып кээп дүш-кен.

Сакманчылар ажил дыка берге деп өөрдүлгө шагда дымнаа-лаа, таан мындай деп билбөз. Баштайгы ийи хонук-та дүмүктү ажаарыг өд-лөзүп, хой, хураган а-жылынын, хой, хураган а-жылынын элзедер, калып тур-ган кыштакта алган, оон кызы дөзгө, кавалыг бир кызыл маннаарыг элзийт турган.

Улут кадарыг угайын адык бижыканын аныгын, Шык-Сар оон оранчок бичин анык сакманчы кыштарын бо ажаал-га өөргөнгөн, чаш хураган элзийт магалыг оларын Шык-Сарже көргөзгөн-лаа, че-мелзгөн-лаа ышкан көрү-

алган, чарыкка шылааран. Муракчы малчынын бүрүн дөзгө-херекселер айт-беле шаңнаан.

Он ышкан Кара-Чыраа сүт-бараан фермалыг шал-ычыг санымыз Клара Мон-гуш бодунга бижылган ийи бүтүрүлгө 1100 литр сүтү саяткан, совхозтун тергян санымыз деп санапкан, хе-

өс-беле шийаткан.

Кара-Чыраа салбырын Чес-Булу хойжу бригадасы-нын дуржулалыг хойжуу Ангыр Монгуш кадарын хоочун ажаалда-тежээлгө эвектеринин арга-хе-мелерге дүштүр чорудуп, төртүч чүс хоонаан 103 хураганни камгалап алган болган хойдан-ла 1 кг 550 грамм дүктү кыргып алган. Ол чемпион атка талептин болган.

Комсомолчу чолвачы Сер-

гей Ондар оңашкан планын ооладалыг ажыг күтүсөдиг, машина-техникалыг каанын дөз тергенин оларын олурун-да чоруп турар. База бир анык чолвачы Виктор Мон-гуш эки ажаллап, макта-кан. Муракчы чолвачылар өрткөргө бекетер-беле шаң-наткан.

Мал, чөм ажылынын, аны-гы адырларында дыка хой муракчыларын кымы-каажы немелдеген.

О. БОРАШ.

ЧАА САКМАНЧЫ

Чөм чырааанда-ла чаш хураганар ийи, кавалыг кир-ген Шык-Сар оон үлүг элзе-ге, хуш өрүлгө берген болган. Каркыг чыгыртай чыгаан чылдар чаш хари-лаа, нага-ботту хаме калкан кымык се-зон агарында-ла эскерер ха-рык чок, могол турукан бо-ган.

Сакманчылар чурттаарыга таарыштыр дөзгөн каан ка-зан бажычынга элзийт чөмө чөмө келген, эржигер бер-ген кымык тоунун кырыла келип алган кара каалды беле өдөк сикен шийаталашкы ужулаш, азыга орунче бар-ган соонда, калып кээп дүш-кен.

Сакманчылар ажил дыка берге деп өөрдүлгө шагда дымнаа-лаа, таан мындай деп билбөз. Баштайгы ийи хонук-та дүмүктү ажаарыг өд-лөзүп, хой, хураган а-жылынын, хой, хураган а-жылынын элзедер, калып тур-ган кыштакта алган, оон кызы дөзгө, кавалыг бир кызыл маннаарыг элзийт турган.

Улут кадарыг угайын адык бижыканын аныгын, Шык-Сар оон оранчок бичин анык сакманчы кыштарын бо ажаал-га өөргөнгөн, чаш хураган элзийт магалыг оларын Шык-Сарже көргөзгөн-лаа, че-мелзгөн-лаа ышкан көрү-

Рассказ

Шык-Сарынын дидим эвек азырны малчыныг маанай-оон бодун безин кайгалыкан. Кайымы-лаа тура дүшкөк, ке-зек мыт чок уаур-дөзгө көр-жүп алган турар.

«Кижиге тегелзген, айтыр салып-ла тур ийиан, тура дүжүп калыпкан оон дөзгө, малчы дөзгө-лөс: — «Күзгө турда кижэ шынаас ажил кайда боор, кандыг ажил чүгө кижини бодунаан ча-нааржы, ажилда харын, ди-лэрт дөзгө чуталаалыг — дөзгө дүргөн кончүг бажыкан.

Директорун кабинетине баштай малчын кирген, элзон болганда, Шык-Сарын кел-дэн. Кирип кээрге, директор малчынын чыныла саяла-же чалап, урутарын кан-дыг өөргөнгө турарын, бажы-балгалыгга совхозтан дуза керек чүтү барын сонурган айтырган.

Малчы-биле селерин дугайынын сүмелешти-бүрүзгө угай-дыр. Арбай-оол совхозтун хүндүлгөргө кижилеринин бирээни чораван болбай. Силер оон аларын болаар боор сикер деп мелеп ор мен, Ошук-Сар Ирготова, Бир эвек беле болууларга.

Бир шак болган чедир кел-сир, бөтүн кол зоотехник-биле малчылар кезир улус беле, беле машинага олуртуп си-лер — дөзгө, директор олур-ган черинден туруп, ийи холун малчы биле Шык-Сарын өктине салган, экинче чедир үдөй аарак каш баскан.

Ычавар-ла Шык-Сар бо кыштага кээп сакманчылай берген. Ажил чөмөргө-лаа берге болза, шылажыр апар. Шынаан-ла, ажил кайда! Ажил-төлүнүн арын-иүртүн, Арбай-оолдун чыгыртыкыл тураскаалыг-лаа болза болаар-дыр — дөзгө, удумурап бар чыккан, ха-лэрт дөзгө дааштан оттуп кээрге, сакманчы уруларын бирээни хуулаа хөмүр-лаш кудурт алган кирил оран.

Бөгүн кажаага дежурныг-лаа элзетч Шык-Сарын. Хураганар алаанда өл өдөк солугу, доккалар сүт чыл-дыр, төртүр хойларга сикен каап бээр, нези тогурубаа чаш хураганар эилекчилан, дөзгө, ажил-ла хой, Далашпас бо-ла, кымык хуш дурту кыска, калатта хой дораван келер.

Бижырган далаган чип, де-некте шай ийи алган. Шык-Сар кажаага дүргөн аажок бажыкан.

Зоя МОНГУШ,
библиотекары.

ЧАГАА ИЗИБИЛЕ КИЧЭЭНГЕЙ ЧҮГЕ КОШКАНЫЛ?

Колдууна хэрэжэн ууус болгаш чурттан турар чери боттарынын күжү-биле кыска ууур чыгыпкан, күш чеппей турар. Ынчалла-даа олардын обшожитенин байдалы Танза, районун ижилетенин кол эмчиси А. Г. Герц, коллективте профком даргазы Л. Н. Мауркина, ажил-агый эргелекчи В. К. Кашина херекке албайн турар.

Соок дүжүп, эртенги тыраага черин кыры доңуу өгөдө. Соңгыны иштиги кызыл-кызыл, шала адаалат халым-уруу турарында өрөөлөрүн ишти чеппей берген. Эрткен чымын баш чыгылашканын, септешкенин түгөй ачылган мыйзамдык электир ооза чыгарып күжү-биле турттакчылар кышты аяп алган.

Бо улаада олар коллективте-биле, он беш кижиге фамилиязын алды тус-тус айы-биле тодаргай-биле салып, ишти чыгыс зарезин, (Горький кудумчуу, 51), би-жиле каан чагааны «Шы» со-лунче чурткан. Ам канчаар, дуза болгаш арга-сөөк херек болуу, болук эм-челер сестралар болган сани-таркалар район доңуздорун-дең дашкаар харылааны, дилеги кылган.

Чагааны изи-биле чепсек, ооң авторлары-биле чуга-лаштын, эмчи сестраларынын чурттан турары обшожитенин кыска белектешкенин айтыр-ган дугайында айтыртып райкууском даргазы Т. С. Толочко, райондук кижиз-мелетенин кол эмчиси А. Г. Герцке тургусту. Обшожитени септешкенин дарый ор-ганизаторларын кол эмчи алаан. Ону райкууском контролга алдыр чугаа.

Кижилерин амьдаралы-га кичээл чок, чурттан тур-гар чериниң айы-биле ажилдарынын кошмак чурт-туурун келгенде чугаада фактылар бадикатканын тур-гар. Авторларынын бижи турары болза: «Кол эмчи А. Г. Герц биле ажил-агый эргелекчи бисче бичи-даа сатып салбас. Обшожитенин септешкенин кылып берипер дээрине, күнчү бижики бажында чурттан турар ууус-туу канчаар бис» дээр чурду.

Салгы саабай турары-биле, бир эвс обшожитени эмчи сестраларынын амьды-на-чуртааланын айаарлаа ал турган болза, хоумула түгөй түп кээр боор. Нияти чурттаага чериниң өрөөлөр-иниң барык шүтүзүмнү кир-ден. Бажынын кышазы ой-бак, дээрини эки кылдын-маанында шаламалгаш хоорун бадик турар, ычан-ган өрөөлөрүн ишти шык. Соңгаларын ийги кайтарып чок, иштиң рамадары кыл-ган, шаладор негетинин тур-гар. Кижин дартан гүлдүс аяк соок келгире, күлө даштын рама бажың иш-тин чымын кайын тууду шылаар.

Кайы-даа батареяларын ишти аштан арылаан, элзиз-сай, довурак чыгып эртер оруктары дунуктур чымыл алган. Печаны бу-каш, эле кымын негетинин турар, ол салыр чериниң шы-нын багы болза, кышты канча аякыра?

Бо байдалы көрүп тура-ла, кол эмчи, ажил-агый эргелекчи обшожитенин кыш турар, оларын чурт-такчылар-биле ужураштып турар бис деп агартып, чурттакчыларын боттарын буруулаар көнөренин бари эскердин. Кээр, ча-мыла дежурыйлап тура-рында көрбей баар-дыр деп, олар агартылдылар.

Келгеш, канды ажилдарын кылганын айтыраар, олар та-штып шылаадылар. Обш-житенин иштинде улук бок-

ту аштарын организастаанын шын, баа ол шыкаш бажың ишти чугайлаарына херек чугай, өске-даа материалдар-ын экип турган. Ынчалла-даа кымыр ужурут кол-кол ажилдар хевэр артыкан. Ол дугайын кол эмчи болу база септешкенин чугаалаан. Бир-эвс обшожитенин нормалуу-нуу ужурга улук электроли-таны тургузары, печанын ка-тап кымыр дээр оон-даа өскө.

Бир эвс обшожитенин чурттакчылары-биле чугаала-жип, оларын хуралын эр-тирип, чурттан турар чери-нин айы-биле култура-мас-салыг, спортчу чептерин эр-тирип турган болза, ол бүгү чуге саазына, прото-колга эвс, а кижилерин септешкенин чугаалаан. Артып кайы чыгып үш кижиге бажынын берген-даа болза, чо-гумчалар эвс.

Месестраларын хар-назы-нын анык, амьдаралы дур-жулазы эвс, школа соо-ла медалыны дооскаш, ча-ла үш-дорт чыл ажиллап турар. Чурттаар оран-сава-сы багы дээр айтыр келурун, албан черлерин-даа бар-баанар. «Үдүр бижикине-даа болза, оларын чурттан турар чери кыска ууур сеп-теш, чыгылап бээр чугаа болу турар. Кижилерин чок кымыр амьдаралы-биле келу-рун, салгы чоңагар болу-ру бугада чугаа айтыр.

Месестраларын, санитар-каларын өрөөлөрүн ишти кызын. Ийи орун, бир стол сынар. Ол херизинде бир өрөөлө беш-алды кижиге чур-тап турар. Чижэ, месестра Ирина Оюн-биле кады алды кижиге бир өрөөлө чурттан турар. Олар болза, месестра-лар Светлана Кулар, Татьяна Ночула, санитар-калар Эльнара Оюн, Оксана Оюн, Эльмира Оюн. Шүтүзүмнү оңтү салыр болза, шала кырында ууур тур-гар бис, бир кезинде дүккө дежурыйлаашканын хокук турар, хары улаа шүтүзүм келгире барык сыйышпас бис — деп, олар биске чугаалады.

Ирина Оюнга өске месестралар-биле кады чурт-таар бир бажына аныгыш-лап берген. Ынчалла-даа месестра ол бажында катап обшожитенин чепи келген. Чуге? Ол бажында база бир месестра бир, оон соонза бир өрөөлө ууус не-мешкен. Бо чылаагаанын уружуулаа өгү-бүлө туузаан анык кижиге берген бажына чурттаар аргазы чок болу берген. Ажил-агый эргелек-чи, кол эмчи Иринаны «ба-жың бээр-даа, дедир обшожитенин келген деп чеп-леп турар. Бир эвс эмчи А. Г. Герц оң орунуга тур-ган болза, байдалы канчаар көөр турган ирги?

Обшожитенин чурттан тур-гар месестраларын, сани-таркаларын, шалам албайн тур-гар мен дээр, оларга сезо-нууда көчөгөр ай саньыда акша ап турар. Ону кым чүтүзүрүн? Кол эмчинин чугаазы-биле алгыра, көчөгөр олап турары дээр ай саньы-да дартан беш рубль ап турар. Чирле мичаш, обш-житенин холбошкан өске-даа айтырларынын райондук кижизмелетини, мида проф-эвеле болгаш өске-даа хей-инити организасталары кичээлгел дашкаар эртерип турар.

Коллективте коммунистер, профэвеле болгаш комсомол актив обшожитенин месес-траларын, санитаркаларын чурттан турар черине чоок-шупал, оларга сатып салы-рын те негеп келген.

А. ОКСЭР.

«Шынык» коор.

ДЕЛЕГЕЙ МЕДЭЭЛЕРИ ЧААГАЙ ТУРА-СОРУК

Совет Эвилели боо-чепсек-ти дүжүр талазы-биле Рей-кьянкке ужуражышкына калып ундурени конструктив-тир болгаш боттук санала-рыга болуун чаагай тура-соруун кийрен. СССР ол саналарын ботун-даа дедир албайн турар. Оон-биле кады АКШ-тын милитаристи туру-жу, Вашингтонун стратег-ти камгалаа инитиатива-зын дузазы-биле боо-чепсек-ти эдере бугурунун чаа-ус-чалаан ажилып аларын бодап турар программанын, бүтү-инитиниң айыл чок хо-руун басыралыр деп тура-рын шиктирип сойдала тур-гар. Ядролук чепсекте долу-бу-биле уузкап чок кымыр-ның орунда айтырларын шиктирээрине, делегейниң айыл чок хооруун бүтү-инити системанын тургуза-рыкка СССР АКШ-ты кий-гиртип турар. СЭПК ТК-ның Чингис секретары М. С. Горбачевтин совет телеви-деи дашыгып чугаазына делегейниң калык лекти-каларын кол утказын ийил-деп турар.

СОФИЯ. Рейкьянкке бо-ла ужуражышкыны улук политиктер болушкун кыл-дыр делегейде үнелер турар. Ядролук айылды уузкап чок кымыр амьдаралы-биле бот-тук болуш бооп болуу арга-лыг чүгү-дүр деп, «Работни-ческо дело» солун бижээн. Ядролук чепсекте удуу де-мекте шыр талазы-биле ча-ус-чалаан чепи ап болуу ужуражышкының соо-ла чепе бар апарган. Совет Эвилели ядролук чепсекти кызыры болгаш оон соонза чок кымыр дээр, боо-чеп-секте эдере бугурунун чаа-ус-чалаанын удуу, ону комсомол шиктирерине удуу тургузуп турар. Оон-биле кады СССР шери-улетипер комплексиниң эрге-ажык-тары илереп турар милита-ризм-биле холбошкан болу-кун улаштырып тайынче чүткүрнү өжүр баарын, боо-чепсекте дүжүренин чур-дугааларына шалтыктарын оралдажып турарын дем-деп турар.

ПРАГА. М. С. Горбачев-тин бүгү-ле тодаргай-биле ол дугайында медээлээн СССР-ниң бижып туруу бугу-гу делегейниң айыл чок хо-руун хандырып турар деп, «Руде право» солун айтып турар. Боо-чепсекте дүжү-

рер дугайында болуун кал-бак программанын ийи тү-дүрүп турар. Совет Эвилели ядролук чепсекте дүжүрени-ниң аргазы бар дээрине бугурунун бижып тайын-ның орунда Вашингтонун чаагайлан алганы «Смьдс дайыннарынын» программа-ны туруп турар. СССР болу-нун саналарын дедир албас, ыччалаа-даа АКШ-тын тала-зын чаагай тура-соруун илереп маяк турар. Совет саналар бүтүн пакет ийи болбай. Рейкьянкке СССР-ниң аягына кайып, чөпшө-решкен саналары ол пакет-тиң барык чартымы хыр-бо-луп турар.

ВАРШАВА. М. С. Горба-чевтин совет телевидени-деи дашыгып чугаазы СССР-ниң санала-ла тайынга олак-чоруну бугу делегейге база катан көртүскен, ядролук чеп-секте дүжүренин оруктуң кайы хыр ларын болгаш берген, хей айылдарын болгаш моондартыг бооп турарын алыскан деп, «Три-буна лоду» солун бижээн.

Совет-америк харылаалар-ын экижирерине, дүжүр-лүк чорукту чавырларын-рыңа улашкан калыг-бир-баш удуу негеле азы медээ-күстү кээр билек-ле, океан-нында «лоду дайынны» беле-леткеде» чарлап, чавыр-лышкына удуу туржун ту-рар күштерин ийилежип эгелер бээр алаа-ла хообу-дурту баары хевирлүк түс-аларга. Мүрүкү чылаада ыныг болган. Ылыг чүт-дөр Рейкьянкке ужура-жышкыны соонза база кал-тапкан. Совет удууруту то-догоай, ооңу болгаш те-лешти-биле чугаалаан. Фа-ктылар кийришкен ол чу-каалашкынынын эр-те-кенниң дугайында сагы-дыркан. Совет Эвилели Исла-ландың найысылалына болгаш ужуражышкына чаагай тура-соруу көртүс-кен, Рейкьянкке ийи үн-дурген совет саналар ботун беши чугаалашкынынар-столуң кырында тышты ту-рар. АКШ-тын талазын алаа шиктирип хамарылга эргеж көчүгү, Вашингтон административниң хей чуга-а кымыр болгаш милитарист-чагыс айлантай байдалы-дан холостып алыр эргеж чугула.

(СЭТА).

БЮДЖЕТ КОГАРАЛЫ

ВАШИНГТОН. АКШ-та чаа мунгарың рекорд тургусту-ган. Баш ууур сан-түнер баары алгыра. 1986 сан-хө чылында федералдык бюджетниң когаралы 220 миллиард доллар ажа бер-ген. Инициатива-биле эргелекчи төлөөлөкчү эрге-ажыктың когаралын рекордун боттук-чыл соонда, 1985 сан-хө чылында турганы-биле дең-нээр, ол ам 8 миллиард өз берген болуу турар.

Экономиканы өске ады-ларында база-ла ыныг өөрчүгү эвс медээлер кээп турар. АКШ-тын ийи нацио-

нал продуктуу чыл саваа-шкында кийришти алыр-га, үшкү кварталга чүгө-ле 24 хуу өскенин албан черлериниң мида тараткан медээлери хереклеп турар. Бо дээр Ак бажынын баш уулар көрүн каанын чар-тында бекен эвс болуп турар.

База бир дугурунун ме-дээ — түрмекте салар өртөктер-иниң үзүлгөсүн дүргөзүн. Америк экономиканы Ак ба-жының сценарий-биле эс-кежүп турарын ол статисти-ка медээлери көргүзүп турар.

(СЭТА).



АКШ. Вьетнамга дайынның америк үш хоочурунун «тай-бык» дээр аштарын уула-рың дугайы Капитолийниң чадаларына чепе береш чар-лаанар. Топ Америкада Рей-ганиң администрациязын чорудуп турар политиказын уурданып турарын, Никара-гуага ууур чарлатынкан дай-нын дээрбечилерин дуза-зы-биле Вашингтонун чор-дуп турарына боттарынын кийинээшкенин илереди-ри. АКШ-тын конгресси бажыныкы олар чепе бер-ген.

Аштакшының организаци-ларын бирээшкени ады — Чарльз Литка хей америк-нарга билдирер. Иоль айла «контраска» чүс мийалон дуза көртүргөн чүдүлүгүнениң уураанын, Хундүк мела-

«СЫЛДЫСТАР ДАЙЫННАРЫН» ШҮГҮМЧҮЛЭЭН

ВАШИНГТОН. Вашингтон-нун административниң ийи үн-дурсени «Сылдыстар дайы-нын» программаны «улук алдаада» деп, мурунда АКШ-тын президентизм чора-раан Дж. Картер алаан. Ре-дакторлар болгаш ном үндү-турар, ол программа Рейк-ьянкке дээр дөңсөлтө совет-америк ужуражышкына дөңсөлтө чепи аларына кол моондартыг болган деп, ол онзалал демделгез.

СКИ ядролук айылдык тай-лаарында дээртурга азы ол болу боо-чепсекте эдере бугурун соодаларын солуп болуу деп бадиктап турар, президент Рейган булулаа-зын болурун турар деп, Картер демделгез. Совет Эви-

ли-биле дугурулганын чеп-деп алары-биле «таарышты-нык болгаш хамарышпас чорукту» кылдырыче Ак ба-жынын баштыгы ол кий-гырган. Боо-чепсекте эдере бугурунун АКШ-биле мар-галазын ССРЭ шыла-нын С.-. дээр бадикташ-кынарга хамарыштыр чурт-тук камгалаа херектеги бо-лот удурута кошкатпас бол-гаш ол улажышкыны со-вет ууус дөңсөлтө турар деп, Картер демделгез.

ОТТАВА. Канаданың пар-ламентизиниң Обшжалар па-лааты Джонстон «Сылдыстар дайынны» программаны шиктирели-биле буруу шап-ка. Либерал партиянын

өмүтүннелер даштынкы поли-тиктик айтырлар талазы-биле санал берген. Комсока тургузар кезектерин РҮК системанын тургузарынын ажитынык болгаш ону тех-ника талазы-биле боттанды-рып чорудуп болурунга чы-гынын турар хей эртемде-лерин болгаш каттыктыр турар мен, деп СЭТА-нын корреспондентин А. Мелик-га интервьонуга ол чуга-лаан. Оон-биле кады «Сыл-дыстар дайынны» про-грамманы ботталдыртып чо-рудары боо-чепсекте эдере бугурун болуу болгаш бис-тин дөңсөлтө турарыны РҮК талазы-биле совет-америк керезия треп турары болуу.

(СЭТА).

ТУРА ХАЛЫЫШКЫН

НЬЮ-ЙОРК. Мида Рай-кесер ортулукка турар кара-бажынын хоругдатыгына-ны доңууну-биле күчүлгө-ниң дугайында медээлөр чурт-иштин солунунага тарай берген.

Чурттаарынын чыдажыр арга-жак байдалына, тайын-маларын каржы-доңуун ажи-лашкынына хоругдатыгына-ны уурданышкынына хары кылдыр оларын хол-дари кийиле, моң ийштар-ыкка дээр чокка элзешкен. Ол эржилде кара-бажыны-нарга тура халышкынар баары-биле тусай белектел-кан шери-кескери боттан-дырып чурттан. Түкенинде Кара-бажынатканарын кий-гирт «болу» ап чорудурун

ган эттен-эриздешкенин хей-инитиниң килеңи халыш-дыр-ган, мичанган хоорайның эрге-чагырга черлери үскө-лөшкөни истер ужурга та-варышкан.

Американын кара-бажыны-рында хоругдатыгына-ны кийил эвс хамарышпа-ла-ла алаа бир түс болу берген, а эки-чааар албан черлери эрилда черлери-не шиктир берген. Чүгү-даа мурунда шак ыныг салгыч-еттен эриздешкенингер не-гелер болгаш өске-даа биче улустарын төлөөлөкчелери таваржып турар. Чурттуң шиктирлестер сүртүкү апа-рады оларга чөптүк эвс ха-марышпагы бооп турар. Кара-бажынатканарын кий-гирт «болу» ап чорудурун

айтаары-биле чорудуу турган шевелдени түзө-лөшкөни турар тоолаш-орунга ажилап турарын паралаа черлери хей катла-дынган.

А кажан дугуруларын уу-р-лаан бээр болза доо-орал-чыла басып каар. Мида 1980 чылда Санта-Фе (штат Нью-Мексико) хоорайны кара-бажынына болган хал-тала-ны ам-даа утапкан. Алаа тура халышкыны чыла билип турар үдө оон-биле элзеш-кен.

Вторникте Райкесер орту-лукка кара-бажынын хоруг-датыгына-ны 20 кижиге уу-р-лааш, аштарын чарлаан. Оон чыдаагыны — кара-бажынын ары-шесер эвс, чурдагы байдалы болгаш экин дузазын багы көргүзүп турары.

ПЛАННАР КҮҮСЕТТИНГЕН ШҮГҮМЧҮЛЭЛ

КАБУЛ. АДР-иниң соокал болгаш экономиканы дөң-дө-лөшкөни 1986 чылдың мар-та айда эгелзэн алган чылдың бирги чартынын планнары чепишкенин күтүшкөни. Ол дугайын АДР-иниң Министр-лер Чөвүлелин дарганын ора-лачкы. АДР-иниң ку-р-п-лаанын даргасы Мухаммед Азиз БАХАТ агентствениң берген интервьонуга ды-наткан. Күрүне болгаш хо-шум, как бугурулгелер улетип-продукцияны бугурун ти-дуренин планнарын 11,8 хуу ажыр күтүшкөни.

Чик, аш-чөм төлөтүр-үнү, кызыл-кызыл күрүне болгаш кооператив сандык-ны коллективтер улу чепиш-кенин чепи алганар. Чер-стү реформаны чорудары

уламчылап турар. Чурт-ка эртен алды айлаар дугу-рунда урутар сандык-ны, шаладорын саны өскөн. Бо чымын бирги класска III жү-дө бичи урутар өөрөйөп өгө-дөшкөн.

АДР-иниң экономиканы дөң-дө-лөшкөни чамалык дөңсө-лгөни колдуула-ла ийги квар-галда чепи алган. Ону АЛДП-ның партия болгаш күрүне органдарынын ажилы-ада тургузганын улашкан улажышкынынын түкенин-га чепи алар аргалыг бол-гай. Амга дөңсө чепишкен-нери калып чепе бугурулгел-кюр аргам берип турар бол-гаш беш чыл планнын чепи-шиктинг күтүшкөни хан-дыр турар деп, ол медег-лээн.

(СЭТА).

РИМ. Итали парламентиниң сенатыда Рейкьянкке бо-ган совет-америк ужуражыш-кынын түкенингерин дүшү-пүр дөңсөй байдалын ай-тырларынын талазы-биле санал-шүгүмчүлөрдү болту-раан. Америк административ-ниң кийиле кылганы комсо-ту милитаристарынын план-нары кичээлгелерин төлөтүп турганар. Дугурулгалары Рейкьянкке чепи алгырга чүгө СКИ (стратегти кам-галаа инитиативы) моонд-калар аргалыг болган деп, ол санал-шүгүмчүлөрдүн та-варышпагы тура, ИТАЛИА ин-формация агентствени дем-делгез.

Ол маргалаалыг чугааар төзиде санал-онал солукшан итали компартиянын болгаш хамарышпас чөм үзүлгө-лө-риниң төлөөлөкчелери Рейкьян-ке «Сылдыстар дайынны» про-грамманы боттандырып чорудурун шиктир чыгып шүгүмчү-лө-ге таварыштырганар. «Ракета-та удуу камгалаа талазы-биле керезин сатырып Ва-шингтон чөпшөжүр кылдыр АКШ-ка салдар халаадыры-ке сенатор-коммунистер болт-чазакты кийгирген. Европа-нын улустарынын эрге-ажы-тарына дүжүп турар чуга-лажышкынына Вашингтон-нун баары албайн турар хем-чегелери күлзүн аларынын эргеж чугулазын сенатта хамарышпас чөм үзүлгө-лө-лө-ринин болуунун даргасы Лудвиг Аллертиа айткан.

(СЭТА).

ЧӨВҮЛЭЛДИН СЕССИЯЗЫ

АДЕН. ПУДР-иниң Дээр улусчу чөвүлелин элзешкенин алаа доозулган. Чурттын даштынкы политикти-г улажышкынына болгаш оон иштиң байдалына, делегей болгаш Чоокку Чөм чүткө байдалга хамарышкан айты-рыларын сессияга чугаала-жып көргөн. Улу кичээлгел-ниң республиканың социал-эко-номикти дөңсөлдөшкөн айти-рыларын улаштырар. Чурттын иштиң куралы-ларын долу болгаш чөп ажи-тарарын чугулазын депутат-тар айтканар. Национал

экономиканы бүтү азыра-рына планнашкыны болгаш контролду сайырагайлаа-рының чугулазын олар дем-делгезен. Ол шыкаш чөм чыл-дың төмүзүгө чепи ПУДР-иниң санд-хө бюджетин чуга-лажып көргөн болгаш бадик-лаан.

ПУДР-иниң дээр улусчу чөвүлелин сессиязы чурттуң дээр болгаш чер-чөм улусчу чөвүлелерге ам болуу соң-гудаларга ийилежип хамар-жиче Демократиян Пеменин-чөмун кийгирган.

(СЭТА).

Чыскаалганын таралы о-б-лалып турары. Рейтер — СЭТА-нын теле-фотоу.

(СЭТА).

ПИНОЧЕТТИН ЭКОНОМИКТИГ ПОЛИТИКАЗЫ

БУЭНОС-АЙРЕС. Чилинин диктатору Пиночеттин өзү чуртунун экономиканы поли-тиказы чурттуң хей-инити-ниң, хөргөнген бөдүктөриниң болгаш бугурулгелериниң чамалызын өвүп турар ууражышкынын болурун турар. Күрүне компанияларын хуу кижилерге, а ол шык

даштынкы фирмаларга дам-чы-лып берип турары даштын-ка капиталдан Чилини хамар-ылгалып чорудуу ула-на күштелдирип турар. Национал секторун бугурулгелер чеп-лери саткан алган акша-хөргө-ни чурттуң даштынкы өрө-н дугулаарына үнүп турар деп, Чилин экономика болгаш

сидиг талазы-биле министра Хуан Карлос Делано меде-лээн. Чурттуң өрөм 24 млрд. доллар ажап турар. Хунта чепи улаштыруу бугурулгелерин, портла-да дөңсө-лөшкөндө, теле-фон, демир-орук болгаш эске-лаа компанияларын бугу-рулгелер фирмалар сатар деп турар.

(СЭТА).

Делегейге тайбың болгаш айып чок чорук дээр УРУГЛАРЫВЫСТЫ КАМГАЛААЛЫ

Акушер эмчи кижиге мен. Ажилда келгендеги 32 чылаарың дугурунда муң-муң чаштарын хулаң алдым. Сахалың-даа, Карелия-даа ажилда чоруду. Ленинград-тын божууда бажынынын кол эмчигени 20 чыл ажил-дамы. Пенсияже үнгөмдөн бөр ийи чыл ажилым чокта ам-даа берге-дир, мичан-чак ам-даа ажиллап тур мен. Чаш кижиниң төртүтүрери дег, ыныг хуулаазын чүгө-ле мичага чедир чыгып чаладым.

Чаш амырал — бичи чаш азынаны камгалап алды дээр эки кижиниң кайы хире беле эвс ажилды кы-лыр, күштерин мөөнээр чамалык негеттерин ийи. Ычанга мен кижилерин уузкап чок кылдырып ула-ган чепек ботуң эң черик-мелегер чорук деп санаар мен, чүгө дие, ол уруларже база шыгастыган болбай.

Кызыл Крестин чорутканын баарга 70 чылдарда мен Иранга база ажиллап турдум. А 1980 — 82 чылдарда —

Мозамбикке ажилдамын. Аары-аржык аш-түрөң чаш-тарын мичан көрдүм. Чурттуң экономика талазы-биле хо-жу-дангай чоруу хамыктың му-рунда — чаш уруларга дык-берге байдалдарын тургузар чорду. Моон мурундагы тур-ган колонияларда уруларын-аңуу чоруу дык белик. Ын-чанга аш-хөргөниң ынаар аш уруларын чептериниң аарыларга удуу демекте улаштырар херек, а ядролук ракеталар бугурунче эвс.

Мозамбикке мен Бейра коорайга, Бразилияда, ГФР-де, Венгрияда, Швецияда, Голландияда келген эчелер-биле кады ажиллап турдум — бугу-дугу интернационал. Бистер холдарынастан түтүн-чүп алган, чаш уруу бүрү-тү-нү амы-тын дээр ажилла-п турган бис. Бейрага бисе ды-ка берге турган. Яны-бүрү чурттарың чорудуу берип турары экирия дээрбечилер чок кылгалаң. Эмчилерин болгаш аары кижилерин чо-ру турганы автобустарын олар оңиеттер-биле боопан турганар. Ыракта суурже ча-

лажае чоруу тура, дедир аш келериниң бөлбөс сен. Аары кижиге чоруу турган эмчи кижиге дедирлерир эргез чок.

Бистер аары кижилерин чүгө эмчел эвс, оларын дык хей чүдөлдөргө өөредип-даа турдуус. Мен херезенингиң клеп бижырынга, ногаалар-ны белектел алырынга өөредип турдум. Эмчи сестралары, акушерлерин тус



МОСКВА. Наймыссыздык солтүзүндө, Останкинодо, орус классикалык бистин бо тунериясы чедир кала-галаттын артка тураскаларын бирөөн болуп XVII—XVIII түс чыгармачынын солун архитектуралык ансамбли бар. Калжа бир пагда ол Шереметев графтынын делем ээле чедеринин кезин турган. Октябрийн Улут революциянын соода, ол ордуну крепостной буюну когаалды-гизинин Останкино музейине шилаткан. Ону организастап, тургусканында бөр ол миллион адыг кизи анда чыгыны-ган уран чүтү когалдарын кайгамчык коллекциялары-биле танымшканыр.

Болуңу туруп келген хой чыгармачынын дургузула ол музейге чарты кылыртып ажалдарын чалгыс эвес улаа чоруккан. Илгир ажалдарын ам база чорудуп турар. Ында чорукчулар, туудулар, дыйкан, мытан туруп кылаа, чыгармачы болот эске-лаа мастерлер ажалдап турар. Ка-тан тургустунган хай-хей улестерин онза когалдар музей-лик экспозицияда немешкен. Чарты кылыртып ажал-дарын долдуру-биле 1993—1994 чылдарла хоосту бээр.

Телевизия ажалдарын «Центрстарт» трестин № 2 артем-реставрация буютурга мастерскалык чорудуп турар. ЧУРУКТА: музейин реставрация мастерскалык эрге-лекчил 3. В. Поповича ажал үзүлгө.

В. ЯЦИНАНЫН ФОТОУ.
СЭТА-нып фотохроникасы.

СУУРНУН ТӨӨГҮЗҮНДӨН

Өк суур чүс хараап тур-ган. Ой чурттакчылары турган. Мария Алексеевна болган Василий Григорьевич Яковлевский Уралга кайга ажитын баштайт. Ол школга башкылап турган. Сурагыт когаалды. Кү-рүтө шайканын лауреаты. «Чыгыш-хан», «Батыш», «Солгүт далай» деп ном-нарны автору В. Ян бо

суурга оларын бижит эс-лээ. «Матерскийн келген кула» деп оой шийин Су-рагыт чалгыс чер чурттуулары-ны амыраларын дугайын республика музейинин Туран-ла төгү-революстун фи-налымын экспозицияларда көргүсөк.

Бистаң корр.

ХАРЫЛЗААЧЫЛАРДА

Чон-Хемчик районун да-рылаа бедиринин коллектив-чонга ачы-дуза чедирер тала-зы-биле багыт эвес көргүзү-лери чедип алган. Бо чылдын тос айларынн планын онал-даларын ажыр күүсеткен. 34.5 муң буюлган ортаазын кинерген. Адырал зайы-биле тускай харылзаа планын 119.3 муң буюлган адыралын теле-фон харылзаанын станция-ны 122.1 муң, радиоадыралы 112.4 муң, көзү-биле телефон харылзаанын станцияны 100.5 муң тус-туулаа күүсет-килээ.

Харылзаачыларын ажилы-ла чедирерин-биле перге-лештер бедиринин чамык адыралы — телеграф, почта болган чорорайын телефон харылзаанын станцияны тос айлар планын күүсеткен. Тер. телефон харылзаа Чаданга хоорайла багыт тезер артыпкан.

Буютурга, албан организа-ция чедирер-биле телефон харылзаанын экижидерин хем-чедирер адыр талазы-биле түтү кылаа экмелеп айттыр-гын харылзаа бедиринин шийткээр өбү келген.

Б. МОНГУШ.

АМГЫ КӨРҮКЧҮЛЕРНИ КАНДЫГ ОПЕРА СОНУУРГАДЫРЫЛ?

50 харамт Джансуг Кахидзе — Тбилисинин Палиашвили аттыг опера болган театрынын база Грузиянын сим-фония оркестринин уран чүтү дургузула болган кол диктор. Ол ады чүлө терил чуртунда эвес, хары-лаа диктор билин ады суражыла: ол Астрина, Бетховен, Чайковский, Шопен, Тюрнган, Палиашвили, Метерлинк, Венгрияга болган оон-лаа хой чурттарга ойн көргүзүп чо-ран.

Диржиреунт сонургалы хой талам: далайинин опера классикасы, симфонияг когалдар, күтүсдичти чачыларын ам-даа чедип алдымдан чаа музыкалыг когалдарын эс тургузур.

ПМА-ныл корреспондентин Марина Истихна Джансуг Кахидзе-биле амгы үнени опера театрынын берге айттыр-ларын оң көргүзүлгө-биле харылзаанын дугайын чу-галашкан.

— Силер опера болган сим-фония диктор-дур склер. Бо ийи «схерини» кайтыс сил-ерге чогуу?

— Мен болаарымга, театр-ны-лаа, симфония-лаа дик-тор-дур деме. Диржиреунт адыл бар болбайн аа, ол музыкалыг когалдын онзайг тургустунга тургустунга. Амгы үнени диктор-дур опера-ныккы, ады чүлө сим-фония оркестри — кызын алар-га. Ол ийи хемчире Карави, Метта, Мазель, Аббадо, Те-мирязов, Светланов чедир-ринин ажалдап турарлар. Ол тургустунга, оларын когалын ажалын хемчирерин хун келген тууду сабырал тур-густунга, оларын когалын хун тур бис. А мен бодум сеп-ким ханымкыла шак ылымг харылзаанын когалдарын улут негеле деп болаар мен. Болгонч-лаа опера оркестринин тип алган солун чү-дүлү симфония оркестринге, база симфониялар операже кожуртп ажалып турар мен.

— Оркестр-биле диктор-дур.

нуң бот-боттарында харылза-анын кантар билип турар сил-ер?

— Делегейде диктор-дур көсөй, а буюлг музыкалыг адыл бар болбайн аа, ол музыкалыг когалдын онзайг тургустунга, оларын когалын ажалын хун келген тууду сабырал тур-густунга, оларын когалын хун тур бис. А мен бодум сеп-ким ханымкыла шак ылымг харылзаанын когалдарын улут негеле деп болаар мен. Болгонч-лаа опера оркестринин тип алган солун чү-дүлү симфония оркестринге, база симфониялар операже кожуртп ажалып турар мен.

Кол техникаларын адылаа опера диктор-дур сенин бил-лери, оон мерекелер артист чедир. Чамык диктор-дур чүлө ритмиче кичээлери салыр.

ол база чутула болбайн аа, мичала-лаа оун чүлө кол со-рулга кылдыр болза, операнын ады симфонияг «шакыжы» чок кылып калар ба.

— Силерин театрларын чаа шийдеринин дугайында хой-ле бижип, чуталаажи, маргымын-лаа турар. Ол дээр-ге, Монпарти «Дон Жуан», Рихард Штраустун «Саломея», Бизинга Кверини «Кето биле Кото» деп каттырчыг операнын тургускан музика-лыг парадокс көргүзүлгө-биле сонургалын ханымкылаа. Ол шийдерин чедиринин силер база театрын кол режиссеру Гурам Телиава грузин ший театрынын ажалын ажалла-чылар Михаил Тумашвили болган Роберт Стурра-биле ушкеш болгай склер. Ший режиссерлары-биле казы ажалдары — силерге чаама болу берген бе?

— Опера уран чүтүл кол-дуула хожуданга хемчирер жайл, театр буютурга кол чүсө-парашун деп санап турар мичамалар бар. Ол бола-дарын оркестри берге. Тбилисинин опера театры кез-зе чараш үнени-биле ады-ларын, мичамалар берген бистин театрмысче көргүзү-лөр «чараш үнени» адылар дур кезип турган үс база бар. Оон ол чедирерге үс эрткин, ады кургалган. Кол чүсө үн-лөп санаттын турган бол-ган, диктор-дур чүлө та-чкымын опера театрыг чо-нуургалы чиктик. Мен мича-жын мергелжик багыт дик-тор мен, мичала-лаа амгы театр эстетикасы опера ший-инин кол маалырын бичүгү көргүзүлгө солун болаар кылдыр чаа белгилерге көзүлгө, оон овор-хемчире чаа ший-ларын ажалырын, оон мер-гелжик көргүзүлгө солун бо-лаарын негеп турар. Бистин опера шийин — диктор-дур режиссерун, хореографтын ачылында мр, драма, синео-графия, пластика болбошкан уран чүтүл болуп турар.

Амгы үнени болган классика шийинге шак ылымг ханымкыла көпүтү бооп тур-рар бе?

— Чутажок. Амгы үнени когалынга даям алган, опера шийин таартып чик деп чүсө херек кырында моступ келген. А классиканы мичаар кылдыр берге, мичала-лаа Берлини «Травата» 50 чыл буюнтар шыкш тургузул болас. Көрүкчүл-ринин, ылымг ажал көргүзү-лери, сачы-сестинин не-гелесинге харылзаа болуп кылдыр классиканы амгы театр культуранын тургустунга ажалыра чутула. Грузин ший-нин болган кинематографтын чаа диктор-дур биске чок, а сурагыт режиссеру Роберт Стурра биле Михаил Тумашвили бистин театры-нысче чааагы көчүтүп кел-лөр. — Силерин когалын ажалыра каныг чал-верлер тымын келесиз?

— Беш чал мурунла эс-лээ урулган биле ажал. Урулган ады-нез, башкылары биле казы кезип турар. Ол көчүтүлгө, чүсө деме улут

кыжыларын ачылында киж-и-диле ажал концерт эс-лээ урунган соода-лаа уламчылап турар. Мича-жын ажал диктор-дур музикалыг ажал, классик музикага мича. Селва тик-гелсе концерт чорудуп турар мен, ажал тикел алганар оркестр башкаар чедирин ар-тыга турар эргин өөрүшкү-биле аа турарлар. Чылдар эртерге, чамык урулган му-зыкадан мр бар болбайн аа, мичала-лаа арканарын, уран чүтүлгө ымак урулган, концерт эс-лээ ады операже боттарыг күтүлгө-биле уран чүтүлгө ымак болганга, мичаар кыл турар ажалар.

Мен болаарымга, бистин, да-жан чедирин ажалыра мича-мосче шыгааттынган турла, амгы үнени кижин болууну төөгүзүлгө-лаа, классикте салгалында-лаа, литература-га-лаа, уран чүтүлгө-лаа со-нуургалын шыкшмаа. Хары-лаа амгы үнени кижин билгелсе чүтүлгө, улаан-болган эртерге кылп ады-биле, шийинин, ший-ла-рагга когалдарын мича-лаагы чарамын катан-катаа ажалырачине албайл турар. Чамык уран чүтү ажалла-чылар шак ылымг байлал оон эртин, хары-лаа көрү-кчүлери музикалыг когалын диктор, көрүн билес деп не-мелеп турар. Аа, амгы үнени кижинге «амык концерт эс-лээ» опера театрыг анал-ла чалгаралыг эс-лээ нига бе? Оон улаан-болган ший-деген санаалар турар тү-лөдөл байлак бооп каласыз? Моон дугайында болаар те-рек... (ПМА).

ДУРЖУЛГА СОЛУШКАН

Барын-Хемчик район Ха-кас автономн облустун Таштыр району-биле соци-алист чарышты. Бо улааа Таштыр районун «Юл зна-мем» Ленин» солунун те-дизерин адала чорая.

Адылар Таштыр район-нуң ажал-чедирерин ои-йиле беш чылдын «Бир чылдын кайнар ажалда-ларын, планын оналда-ларын күтүсдичти дугай-ын Барын-Хемчик район Советинин күтүсчир комитетин болган «Хемчиктин шийин» солунун ажал-чедирерин чуталаа бер-ген. Улус депутаттарын Барын-Хемчик район Со-ветинин күтүсчирин да-ры-ам С. И. Ильенков аалчы-

ларга районун социал-эко-номик диктор-дур планарын, ажал-ийиндерин мурунла салдымн тур-рар согулаларын танымш-ган.

Журналист В. И. Ленин аттыг «Таш диктор» ком-бинаттын ажал-чедирерин ажал-чедирерин ои-йиле беш чылдын «Бир чылдын кайнар ажалда-ларын, планын оналда-ларын күтүсчир комитетин болган «Хемчиктин шийин» солунун ажал-чедирерин чуталаа бер-ген. Улус депутаттарын Барын-Хемчик район Со-ветинин күтүсчирин да-ры-ам С. И. Ильенков аалчы-

Ол ылымг келген ажал-чедирерин «Барыч» солунун Би-жиктин-Хай чүт-бараа фер-мазынга база чорая.

А. ХЕРТЕК.

ТАРААЖЫЛАР БАЙЫРЛАЛЫ

Улут-Хем районун со-во-зотун күсүк дурга ажалла-чы чедирерин дооскын-биле болбоштор спортч мар-гыларын чоруткан. Ол хун аас, каа, чыгыр ду-гаар ылымг болган. Шига-анга спортч маргылаа чур-дур эртерге шолд эс-лээ бурт өчүтүп турар, долуулар биле шийин каласыз.

Ады чарамы 15 километрге болган. Аа «Күш-ажалын солун» совозотун маалын Доуру-ол Доурун калачы-ныг ады эртин келген. Ийги чеге база-ла ол ма-лычын бора ады болган. Ушкү чедир «Найрыла» со-

возотун ажалын Сергей Сачинин ийи ады алган. Эр улустун 5 километрге чаага чарамы Николай Канлан («Ал-Тур» совоз) тиклээ. Ийгины Хайракан суураа Эмир Нас-Сорюн ушкүзүн Буй Канзылаа («Ал-Хал» олар алган.

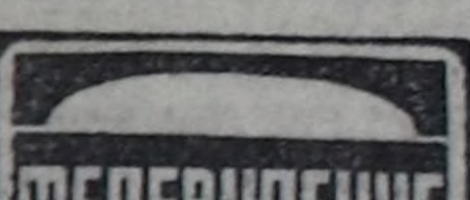
Херожен улус 3 километрге маалыкан. Ааа Ураа Оор-жак («Ал-Хал» тиклээ. Ийгины Марина Маала («Ал-Тал»), ушкүтүн Аламыа Байыр («Ал-Тур») олар эс-лээ.

Оон соода 64 меге дүр-шен. Ааа республиканын каш диктор чедирин. «Шамбалы» совозотун маалын Владимир

Монгуш, оон чалгыс чур-дурт Александр Ооржак, Кызыла башкы институтун студентин Адыра Донгак болган эске-лаа ажал мөг-лө бар. Түндүлгө В. Монгуш шугатан. «Аламан» со-возотун тиклээ Владимир Тою-чук ушкүтүлгө. Аркадий Базыр-Тараа («Аламан» со-воз), Анатолий Теге-оол («Күш-ажалын солун» со-воз) ушкү, диктор чедирин ушкүтүлгө.

Шанвалдыг чедир алган спорт-чурлар, ады мурунларын хундурга бижитерин. өр-төктү баранарын тикешкан.

О. ДОНГАК.



ОКТАБРЬ

28. ВТОРНИК

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе. 8.45 — СССР-ПУР болган СССР-ин өөр-ничелеринин Ала-чуртуп Улут дайыннын хоочуну И. П. Яковлев-биле ужуражыла-ам. 9.20 — «Дирж амытар дугайында. 10.20 — «Аага ду-зак салбар». Ужурлар-ды филм. 11.35 — 11.40 — «Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.50 — Док филмдер: «Хел-тин калч хемчирер», «Севан», «Дауаванын ады-гүлдер». 15.50 — «Эвеле-биле». Ужурларын уран чүтү коллектарынн кооп-перти. 16.25 — «Красуха дээр суур турган» Док филм. 16.45 — Делегей конкурсу-нуң лауреады В. Овчинников ойнаар. (Фортелано). — 17.15 — «Холгүт стартар». Талын-деи дамчылаа. 18.00 — «Эр-тем болган амыралар. 18.15 — Бистин адылгө. 19.00 — Бистин адылгө. 19.30 — Ара-га ишпез-амыраларын не-геллээ. 19.40 — 3. Козан. Виолетте болган фортепи-ано концерти. 19.50 — «Там-жылар: анык кинематограф-тар». «Грузия-фильм» кино-студиянын «Дебют» деп чо-галыч эвеле. 20.00 — «Уе». 21.35 — Политикте театр. «Шулчунун өлгөн». 21.40 — Дирж дугайында телешикин баштайт көргү-зүтү. 22.55 — «Силер мича-шадар силер» 23.40 — 00.00 — Бистин делегей.

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика. 8.15 — Бистин Александр Владимирович. Телефилм. 8.35; 9.35 — Бойз-биле та-ныжыла. I класс. Школа бол-ган ийи өөрүм. 8.55 — «Го-ретиктер». Эрте-тайым филм. 9.05; 10.05 — Франсуа дала Эвелегеленин 2-ги чы-лы. 7 дугаар дамчылаа. 9.55 — Г. Бахавон. Чогаал-дарын арнынрында. 10.40; 11.40 — Төгү. 6 класс. Ортаагы өктөк хоорай. 11.10 — Шымдара школазы. 12.10 — Төгүтүн арылар.

Тивелег болган тайын дээш чалгыс эл. ССР, АКШ, Ве-ликобританияны күрүсэ удуздуктарын Крымга (Ялтага) конкурсу-нуң дугайында. 13.35 — И. С. Тургеневтин театр. 2-ги се-рия. 14.55 — 15.00 Мелзээр. 18.00 — Мелзээр.

КЫЗЫЛДАН

18.15 — «Челз». Комсо-молдун төртүтүгүн хунгө тураскааткан дамчылаа. 18.50 — Док филм. 19.15 — Телемелзээр. 19.25 — «Азия төв». Программала: Мелзээр. «Күш-ажалга адыр». «Революциянын чалымын» советтин койжуу. Социали-ст Күн-ажалын Маалыра И. П. Сафоновун дугайында чуртала. «Амагыт камгала-лыг бижитерин-кижи бу-рузун». Бесед. 19.55 — Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыг уду-нар, чаштар». 20.15 — Еврей дик-тор театрынын артистеринин көргүзү. 21.00 — «Уе». 21.35 — 22.45 — «Ады чок ший». Уран-чечен филм. 4-күт серия.

29. СРЕДА

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе. 8.40 — Совет мр концерти. 9.05 — «Там-жылар: анык кинематограф-тар». 10.15 — «Ара-га чок». Док филмдер: «Эрж хоорай амыралар», «Радис-шев адыг». 10.55 — 11.00 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.50 — «Чанчыларын сал-гачылары». Док, телефилм-дер. «Чолураалыгын кыс», «Кызылар». 15.40 — Чалы-ларын когалык ажалы. 16.10 — Сэнз диктор библио-текан. «Аныктар эвеледери-нин согулалары». 16.45 — Бистин корреспонденттеринис чуталаа тур. 17.15 — «Мен — форпостун вокалы мича». Уран-чечен филмдер: баштай-гын көргүзү. 18.45 — Бистин делегей. 19.00 — «Солзун сөс, керкес мича». «Хостуг үс — кой-нигичин херз». 19.30 — Ленин комсомолун ший-налын лауреатарынн кооп-перти. 21.00 — «Уе. 21.30 — Делегей болган аныктар. 22.05 — Казык болурун күс-аннзе. 22.20 — «Силерге оор-ушкү болуңу». Док филм. 22.45 — Бистин делегей. 23.00 — 00.55 — Бут бичүүн-ге Европанын темпозы СССР-ин шийиндек коман-даны. Симферопольда дамчылаа.

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика.

8.15 — «Спевакини кым дет-жиряла». Телефилм. 8.35; 9.35 — Информация болган саналга техникаларын тик-лээ. 10 класс. ЭСМ-ин-ажы-лыгын. Док филмдер: «Азия төв». 9.05; 12.55 — Немес дик-тор режиссерин 2-ги чыл. 13 дугаар дамчылаа. 10.05 — КИТУ сургууларынга. Астро-номия. 3-кү курс. Планета-лар. 10.35; 11.40 — Төгү. 9 класс. Ленинчи «Искра». 11.05 — 4. Дарын. Амды-ралы болган эртем ажалдары. 12.10 — Хоойлуу билер сен бе? 13.25 — Революциянын чуртукчулары. 14.05 — Михаил Сасловун поэзия. 14.55 — «Музыкалыг кокс». 15.25 — 15.30 — Мелзээр. 18.00 — Мелзээр.

КЫЗЫЛДАН

18.20 — «Орус дады өөр-еип тур бис. Национал шко-ланын белетке класстарыга телешкола. 6-гы кичээ. 18.35 — Ужурларга филм. 19.05 — Телемелзээр. 19.15 — Кино-журнал. 19.25 — «Азия төв». Программала: Мелзээр. «Күш-ажалга адыр». «Революциянын чалымын» советтин койжуу. ВЛКСМ Тыва обкомунун 1-ги се-кретары. В. А. Котерягинин чуталаа. «Ажал соода». 19.55 — Чаралдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыг уду-нар, чаштар». 20.15 — ССР-ин гандбол чемпиондалыг. Эр улустар маргылаа. «Гранитас» — МАИ. 20.50 — «Эрмитажтын көрүнүктөр». Док филмдер: баштайт көргүзү. 21.00 — «Уе. 21.30 — «Ады чок ший». Уран-чечен филм. 4-күт серия. 22.30 — 23.05 — РСФСР-ин улустун артык Ю. Марусенин концерти.

30. ЧЕТВЕРГ

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе. 8.45 — Музы-калыг: «Чара-чечен бол-ган чедирер». «Ынчалар эрте бээр оон». «Понхилер орду-жулаан Иашаа». 9.15 — Де-легей болган аныктар. 9.30 — «Ан-чорукчулар клубу». 10.50 — 10.55 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.50 — «Бистин үс-тергелес». Док филмдер. 15.25 — «Концерт эс-лээ» — школарлар. 16.10 — «Спорт болган киж». Е. Петушкова. 16.40 — Чалы намын мрлап, танымал тур. 16.55 — Шы-лааа школазы. 17.25 — «Он адыл хара чедир болган оон улут». 18.10 — Делегейин чоноуну когалык ажалы. 18.45 — Бистин делегей. 19.00 — В. В. Алдревтин чогааларын концерти. 19.35 — Музы-

филм. 19.45 — Арага ишпез чорук — амыраларын негел-лээ. 20.00 — «Камера деле-гей көрүп тур. 21.00 — «Уе». 21.30 — СССР-ин улустун артык М. Тархон. ТТ-ин «Адыл» фольклунда. 22.25 — «Кутуган». Док филмдер: баштайт көргүзү. 22.45 — Бистин делегей. 23.00 — 01.35 — Хоккейге де-легей маргылаа. СССР-ин филмдер. СССР-ден дамчыла-ла.

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика. 8.15 — «Мича буюнун хоорай». Телефилм. 8.35; 9.35 — М. Ю. Лермонтов. «Мича». 7 класс. 9.10; 12.20 — Ис-пан дик. Эвелегеленин 2-ги чыл 5 дугаар дамчылаа. 10.10 — КИТУ сургууларынга. Общественность. 10.40; 11.35 — Зоология. 7 класс. Балчактар азыр көзүлгө. 11.05 — «Адыл». Эрте-тайым филмдер. 12.00 — Эран-башкы. Бойз-биле та-ныжыла. I класс. Чуртун тө-рүтүгүн хуну. 12.50 — «Хосталга деп кончук таа-ланчыг сөс». Уран-чечен филм. 15.30 — 15.35 — Мелзээр. 18.00 — Мелзээр.

КЫЗЫЛДАН

18.15 — «Сонургактарга». Сүй-белек кылдыр пектин ажалыра-биле танымалга. Эг-терекел, шевр кылдыр уран чүтүлгө дугайында бесед. 18.40 — Ужурларга филм. 19.00 — Телемелзээр. 19.10 — Док филм. 19.20 — «Азия төв». Про-граммала: Мелзээр. «Пар-тияны ажалдары». 19.50 — Чаралдар, режиса.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыг уду-нар, чаштар». 20.15 — Шу-пузунга болган киж буру-зунгө. 20.45 — «Дургеде-дишкын». Куралдарын диктор-дур. Док филмдер: баштайт көргүзү. 21.00 — «Уе. 21.30 — «Ады чок ший». Уран-чечен филм. 4-күт серия. 22.30 — 23.05 — РСФСР-ин улустун артык Ю. Марусенин концерти.

31. ПЯТНИЦА

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе. 8.45 — «Кон-церт эс-лээ» — школарлар. 9.30 — Политикте театр. Г. Зубов. «Шулчунун өлгөн». Телефилм. 10.50 — 10.55 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.50 — «Келзун горжон-чулары». Док филмдер.

15.35 — Туркмен ССР-инин Аншабал облустун «Янгика-ла» ансамблин оон көрү-зүтү. 15.55 — Орус тугаа. 16.30 — «Антислар». И. Носов